

DAX
15.229,60
+0,51%

CAC 40
7.034,16
+0,69%

EUR/USD
1,0708 \$
+0,08%

TENJAARSRENTE
2,965%
-1,72%

BRENT OLIE
79,31 (\$/vat)
-2,58%

GOUD
1.959,35 (\$/t oz)
-0,07%

ZILVER
22,72 (\$/t oz)
+0,53%

Bron: Infront

INTERVIEW TOPECONOOM GUIDO IMBENS

‘Erken gewoon dat je dingen niet weet’

De Nederlandse Nobelprijswinnaar Guido Imbens nam woensdag een eredoctoraat in ontvangst aan de Erasmus Universiteit, waar hij zelf ooit studeerde. Hij zette andere economen aan het denken: stellen ze wel de juiste vragen?

Twee jaar geleden werd Guido Imbens op het hoogste schild in het economische vakgebied gehesen, en nu gebruikt hij dat platform om vraagtekens te plaatsen bij de mores daar. ‘Academici hebben de neiging om alleen maar vragen te stellen waar ze het antwoord al op weten, zodat ze indruk kunnen maken met hoe slim ze wel zijn’, zegt de Nobelprijswinnaar voor de economie uit 2021 bij een bezoek aan Rotterdam. ‘Veel beter is het om te erkennen dat je dingen niet weet, en daar goede vragen over te stellen.’

Goede vragen stellen loopt als een rode draad door de carrière van Imbens, die al decennia in de Verenigde Staten woont, waar hij verbonden is aan Stanford University. De 60-jarige Nederlander ontving de Nobelprijs twee jaar geleden samen met zijn vrienden David Card en Joshua Angrist, voor hun onderzoek naar wat we kunnen leren van experimenten in het echte leven, en dus niet in laboratoria.

Het Nobelcomité lauwerde specifiek zijn methodologische bijdragen aan het economische vakgebied. Zijn werk helpt dus andere economen om hun werk beter te doen. Stellen zij wel de juiste vragen, en gebeurt dat op de juiste manier?

Het is een mentaliteit die Imbens zich eigen heeft moeten maken, vertelt hij op de Erasmus Universiteit Rotterdam, waar hij woensdag een eredoctoraat kreeg uitgereikt. Toen hij hier zelf economie ging studeren, was hij niet bijzonder goed in het stellen van vragen. ‘In mijn eerste jaar besepte ik bij het studeren voor een examen plots dat ik geen idee had wat een bepaald begrip betekende. Toen ik het vroeg aan mijn klasgenoten, bleek dat ook zij geen benul hadden. Niemand had het

Guido Imbens (midden) met studenten bij de aan hem opgedragen schaaktafel. Foto Jiri Büller / de Volkskrant

ooit gevraagd. Daar ben ik later veel beter in geworden.’

Loterijwinnaars

Niet alleen in het stellen van vragen, maar ook in het bedenken van creatieve manieren om het antwoord te vinden. Zo gebruikte Imbens data over Amerikaanse loterijwinnaars om te achterhalen wat het invoeren van een basisinkomen betekent voor het aanbod van arbeid. Die winnaars kregen twintig jaar lang 25 duizend dollar (23 duizend euro) per jaar uitbetaald. Het effect van dat ‘basisinkomen’ op hoelang ze werkten en

hoeveel ze verdienden bleek vrij klein.

Zijn nieuwste onderzoek gaat over artificiële intelligentie. *Large language models* zoals ChatGPT en Bard zijn op dit ogenblik ‘verschrikkelijk goed’ in het voorspellen van gebeurtenissen, trends of gedrag op basis van historische gegevens en patronen, merkt hij op. ‘Maar ze voorspellen op basis van statistische verbanden uit het verleden, en vaak hebben ze daarbij oorzaak en gevolg niet juist.’

Als hij dat met zijn werk kan verbeteren, ontstaan heel wat nieuwe mogelijkheden. ‘Dan kan AI bijvoorbeeld nieuwe medicijnen suggereren

tegen bepaalde ziekten. Het is voor menselijke onderzoekers veel lastiger om grote hoeveelheden data en onderzoek te synthetiseren en daar nieuwe verbanden in te zien.’

Mens en machine moeten de krachten bundelen: ‘Grote taalmodellen kunnen het niet alleen. Creativiteit is een groot probleem voor ze, omdat ze nog steeds als een soort rekenmachine werken. Je hebt mensen nodig die nadenken over hoe ze moeten worden ingezet, met welke vragen, en hoe die juist moeten worden gesteld.’

Het AI-vraagstuk wordt ook rond de keukentafel in Californië druk be-

sproken. Echtgenote Susan Athey is een wereldautoriteit in de economie van de kunstmatige intelligentie, en staat al jarenlang op het favorietenlijstje voor de Nobelprijs. Toen er twee jaar geleden midden in de nacht een telefoontje uit Zweden kwam, was het daarom spannend voor wie de hoogste economische onderscheiding zou zijn.

Imbens heeft zich als onderzoeker ook gebogen over hoe migratie de arbeidsmarkt verandert, een groot verkiezings Thema in Nederland. Welk inzicht zouden politici altijd in het achterhoofd moeten houden? ‘Ik denk dat vaak wordt onderschat hoeveel immigranten bijdragen aan de economie van het land waar ze naartoe gaan.’

Buitenlandse studenten

Hij betreurt het debat in Nederland over het meer Nederlands maken van het hoger onderwijs. ‘Dat leidt natuurlijk tot minder buitenlandse studenten. In Amerika zie je duidelijk hoe grote delen van de economie beter ontwikkeld zijn door de instroom van buitenlandse studenten.’

De studenten in Rotterdam zijn erg onder de indruk van zijn aanwezigheid, stelt Imbens vast. Aan Stanford maken ze er zich niet druk over, daar lopen immers meerdere Nobelprijswinnaars rond. Bij de collega’s is er een soortgelijk sentiment. ‘De helft vraagt zich af waarom niet zij maar ik de Nobelprijs heb gewonnen.’

De grens tussen nuchterheid en bescheidenheid is vaag bij Imbens, wat merkbaar is bij de onthulling van een schaaktafel die aan hem is opgedragen. Met een Elo-rating van ongeveer 1900 geldt hij als een meer dan degelijke amateurschaker, en als jongeling versloeg hij ooit grootmeester Hein Donner tijdens een simultaanschaaktoernooi. Wat zegt hij zelf? ‘Ik ben er niet bijster goed in.’

Daan Ballegeer

DE KWESTIE

PETER DE WAARD

Kan vlieg-schaamte in de lijst van verdwenen woorden?

Dat het Nederlandse volk zich erg bekommert om het milieu, maar er zelf geen cent voor overheeft, was vóór de woensdag in deze krant gepubliceerde peiling van I&O al duidelijk. De Nederlanders hadden al gestemd met het inpakken van de koffers. De vliegtuigmaatschappijen hebben hun beste jaar ooit.

Ryanair, de grootste luchtvaartmaatschappij van Europa, meldde een dag eerder een ongekend goed zomerseizoen te hebben gehad. Het aantal vervoerde passagiers in de laatste zes maanden tot september was opgelopen tot 105 miljoen. En omdat de ticketprijzen ook nog eens verhoogd konden worden – tot ver boven wat nodig was om de extra brandstofkosten te betalen – verdubbelde de winst tot 2,2 miljard euro. Topman Michael O’Leary, de man met veruit de grootste voetafdruk op dit continent, wil graag meer vliegtuigen kopen vanwege het enorme aanbod van reizigers. Maar helaas kan Boeing die niet zo snel leveren.

Zelfs Air France-KLM, dat twee jaar geleden nog vrijwel failliet was en door belastingbetalers moest worden gered, heeft weer praatjes voor

tien. De laatste drie maanden waren met een operationele winst van 1,3 miljard het beste kwartaal ooit. KLM-topvrouw Marjan Rintel waarschuwde meteen tegen de plannen voor hogere vliegbelastingen en de krimp van Schiphol. De kip met gouden eieren moet je niet slachten. Als de mensen hun huizen wat beter isoleren en er nieuwe stillere vliegtuigen kunnen worden gekocht, is het probleem opgelost.

In 2018 werd het woord vliegschaamte in Nederland geïntroduceerd. Eppo Bruins (CU) gebruikte het voor het eerst in de Tweede Kamer en het werd meteen het woord van het jaar. Van Dale zat ermee in zijn maag, omdat samenstellingen met schaamte in het taalgebruik nog amper te vinden waren – ‘op internet ontdekten we wel eetschaamte, leefschaamte en neukschaamte’, riepen de samenstellers – maar dit woord zou het helemaal gaan maken.

Nu de gevolgen van klimaatverandering door het extreme weer zo merkbaar waren geworden, zouden de Nederlanders zich wel twee keer bedenken om weer in een vliegtuig te stappen of op cruise te gaan. Corona zou een definitieve omslag betekenen. De Nederlanders zouden vaker thuis blijven. Terecht, want het mooie weer

hoefde niet te worden opgezocht, dat kwam vanzelf hier.

Maar vijf jaar later kan het woord gevoeglijk aan het lijstje van verdwenen woorden worden toegevoegd, waarin ook slabakken, gladbek, pierewaaijer en vuilbaard zijn opgenomen. Verklaring: ‘vliegschaamte stond tussen 2018 en 2023 voor de schaamte die iemand ervaart als hij of zij in een vliegtuig stap’.

De gevolgen van klimaatverandering moeten maar betaald worden door de grote bedrijven – behalve uiteraard Air France-KLM en Ryanair – en de overheid. Staalbedrijf Tata en de hele chemische bedrijfstak moeten maar sluiten. En de volgende regering moet de rest betalen. Maar als Nederlanders mogen we daar niet werkloos van worden of meer belasting voor gaan betalen. Want we willen er niet slechter van worden.

Misschien zou het CPB de gedachten van de gemiddelde Nederlander eens moeten doorrekenen.

Reageren?

p.dewaard@volkskrant.nl